

Xalets per a directius a la colònia Valls de Torroella

Sant Mateu de Bages

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Carrer de les Torres, Colònia Valls de Torroella. Demarcació de Valls de Torroella
Emplaçament	Carretera de Manresa a Solsona (C-55) sortida passat el km. 50 en direcció Valls de Torroella
Alçada:	327
Coordenades:	
Latitud:	41.84806
Longitud:	1.71843
UTM Est (X):	393610
UTM Nord (Y):	4633701

Classificació

Número de fitxa	08229 - 504
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Contemporani
Segle	XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	Diversos propietaris

Fitxes associades:

[Colònia de Valls o Valls de Torroella](#)

[Casa del Director de la colònia Valls de Torroella](#)

[Casa de l'Amo de la colònia Valls de Torroella](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Descripció

Conjunt de tres xalets construïts a la dècada de 1950 a Valls de Torroella i destinats a càrrecs directius o professionals de prestigi de la colònia. Els tres segueixen una tipologia constructiva similar, caracteritzada per un tipus d'obra feta amb maó blanc. Es tracta d'habitatges que consten d'una o dues plantes, amb uns espais porxats al costat de migdia que donen a jardins.

El xalet situat a l'angle sud-est era destinat al metge i tenia en una construcció annexa el dispensari, encara en actiu. El xalet situat a ponent d'aquest era destinat al director. La família Basora s'hi va traslladar entorn de 1956. El xalet situat més al nord era destinat a la família del majordom de la fàbrica. En aquesta època era Francesc Carreras Magem, que s'hi va traslladar amb la seva família també en aquesta època.

Observacions:

Informació oral facilitada per Teresa Carreras

Història

En el darrer quart de segle XIX es fundà en terres del mas Palà (en terme de Navàs) una primera colònia industrial: Palà de Torroella. El promotor fou Joan Palà i Valls, propietari del mas i advocat, que residia a Barcelona. El naixement d'una nova colònia, a un quilòmetre aigua avall del Cardener, es produí arran d'unes desavinences entre Joan Palà i el seu cosí Esteve Valls; aquest fundà la nova fàbrica i colònia, coneguda com a Valls de Torroella o Palà Nou. La nova colònia estava emplaçada als dos costats del riu Cardener i, en conseqüència pertanyia a dos municipis: Sant Mateu de Bages i Navàs. L'edifici fabril i la major part dels pisos eren al marge dret del riu. La fàbrica va començar a funcionar entre 1903 i 1904. Esteve i el seu fill Isidre formaven part de dues companyies, vinculades també amb la fàbrica de Vilaforns (Balsareny). La nova empresa fou dirigida pel fill del fundador, Isidre Valls i Pallarols, nascut a Sallent, enginyer industrial amb experiència i polític. Primer com a societat familiar a nom particular i, des de 1916, com a Manufacturas Valls, la qual es constituí el 1918 com a societat anònima. El 1903 s'hi traslladava maquinària de Palà, a la qual s'hi afegiria l'any següent la procedent de Vilaforns. La fàbrica es va ampliar els anys 1915-16 (la secció de filatura) i 1931-33 (les naus centrals de filatura i teixits). A mitjan dels anys 1920 tenia 8.228 usos, 306 telers i 310 treballadors.

El 1933 Valls de Torroella comptava amb 550 habitants. En els anys cinquanta la fàbrica Valls va obtenir uns gran resultats econòmics i es succeïren les ampliacions de capital. El 1975 l'imperi Valls ocupava les primeres posicions del rànquing de la filatura espanyola. La societat formava part d'un gran consorci integrat per diferents empreses de tot l'estat. Al capdavant de Manufacturas Valls hi havia Isidre Valls Taberner (que en va ser gerent prop de mig segle), vinculat a un poderós clan familiar que incloïa actius com ara el Banc Popular i que més endavant el seus descendents consolidarien. Pel que fa a la fàbrica, al final de la dècada de 1960 s'ampliava la secció de filatura i el 1970 s'alçava un segon pis a la nau central per ubicar-hi la zona de preparació de teixits.

Inicialment, l'amo tenia un pis situat als blocs a tocar de la Carretera de Cardona. Al cap d'uns anys es construï una casa per a l'amo adossada a una de les naus de la fàbrica. Posteriorment, a principis de la dècada de 1940, es construï una altra casa annexada a les naus, en aquest cas les del sector nord. Aleshores el director passà a residir a la torre més antiga (anomenada des d'aleshores Casa del Director) i la casa nova fou destinada a l'amo per quan feia les seves estades a la colònia. Durant molts anys va ser director de la fàbrica Josep Basora Arderiu, pare dels coneguts futbolistes Joaquim i Estanislau Basora, que van iniciar-se

al club de futbol de la colònia. Josep Basora fou assassinat el 1949 en un atemptat a Castellar del Vallès perpetrat per un presumpte militant de la CNT, juntament amb l'amo, Josep M. Valls Rusiñol (Pepín Valls). El següent director fou el fill de l'anterior, Josep Basora Brunet. La família Basora va viure en diverses cases de la colònia, entre elles la casa del director i, ja a la dècada de 1950 en un dels quatre xalets que es van construir rere el camp de futbol i que estaven destinats al director, el majordom, el metge i l'amo, si bé aquest últim mai va arribar a instal·lar-s'hi. Així mateix, hi havia una altra casa destinada a càrrecs directius al costat de llevant de les naus. La fàbrica de la colònia va fer el tancament definitiu el 1991. Posteriorment les naus fabrils foren venudes per instal·lar-hi diferents empreses. Entre les més destacades hi ha Qualque, Bolvent i ca l'Arenys (fabricant de la cervesa artesana la Guineu). Recentment un incendi patit en la nau 1 (a ponent) va obligar a reconstruir bona part de l'edificació.

